

Když se sází les, létají třísky. O zaměstnávání pracovních migrantů ve státních lesích

Marek Čaněk

Abstrakt

Článek přibližuje pracovní vykořisťování stovek zahraničních pracovníků v lesích v České republice přes některé dodavatelské firmy lesního gigantu LESS & FOREST s.r.o., které trvá již dva roky. Kombinace politik státu v oblasti lesnictví, migrace a regulace trhu práce ovlivňuje postavení pracovních migrantů v tomto ekonomickém odvětví. V lesnictví se současnou politikou vytvářejí nedůstojné pracovní podmínky a snižuje cenu práce. Stát se na druhé straně svou migrační politikou podílí na vytváření „levné“ pracovní síly tím, že udržuje nerovnoprávnost neobčanů na domácím trhu práce. V důsledku neoliberálního přístupu ke správě lesů a různých mechanismů udržování hranice mezi domácí a zahraniční pracovní silou zde dochází k vykořisťování jak občanů, tak i neobčanů Evropské unie.

***

„Povím Vám pravdu. Před Tescem byla vyhozená jablka, brali jsme si z nich ty lepší. Ve vesnici jsme se ptali lidí, jestli nepotřebují něco pokosit, dali nám za to třeba sto padesát korun. Měli jsme hlad,“ popsal okolnosti, které provázely práce v lese v roce 2009 v České republice, jeden z bývalých zaměstnanců firmy Affumicata, a.s. Nesplněné sliby, nevyplacené mzdy, pocity ponížení a nespravedlnosti, jakož i vyhrožování ze strany šéfů se opakují ve výpovědích i dalších pracovníků. Tento případ dlouhotrvajícího a dobře organizovaného podvodu na pracovnících především z Vietnamu, Rumunska a Slovenska navíc stále pokračuje, i když pod hlavičkou jiných firem.

Není přitom náhoda, že se jedná o lesnictví. V tendrech vypisovaných Lesy ČR a dalšími vlastníky lesů je hlavním kritériem cena. Kvůli konkurenci dochází k tlaku na snižování mezd a výdělků pro drobné živnostníky. Tendry vyhrávají především kapitálově silné firmy, které si pak najímají subdodavatele. Přes několik úrovní řetězce dodavatelů se ale prodrolí jen velmi malá část peněz pro zaplacení lidí, kteří v lese práci reálně provádějí. Není pak překvapivé, že

se na taková pracovní místa, která se stala nejistými a špatně placenými, hledají zahraniční pracovníci.

Deregulace práce v lesnictví v České republice probíhá od začátku devadesátých let. Prohloubila se po roce 2003 spolu s destabilizací lesnického hospodářství. Velké lesnické firmy postupně snižovaly stavy vlastních zaměstnanců a místo toho si najímají podle aktuální potřeby soukromníky. Podle Petra Dvořáka, odborářského inspektora bezpečnosti práce, to pro ně má řadu výhod: „Podnikatel se o ně pak nemusí starat, jak o osobní ochranné pomůcky, tak o to, kdy má nebo nemá ten člověk práci. A nějaké sociální závazky vůči těmto lidem? Absolutně žádné nejsou.“ Zatímco v roce 1990 bylo v lesnictví zaměstnáno téměř 58 tisíc lidí, v roce 2000 jich bylo 32 tisíc a v roce 2009 už jen 16 tisíc¹. Pokles počtu zaměstnaných není způsoben čistě úbytkem pracovníků v lesnictví, ale právě i růstem sebezaměstnávání a outsourcingem práce, která zmizela ze statistik.

Zhoršující se situace pracovníků v lesnictví je ve veřejném a mediálním prostoru téměř nepřítomná. To se ukázalo i na nedávné diskusi o nové státní koncepci lesní hospodářské politiky, tzv. Dřevěné knize². Koncepce byla v médiích kritizována hlavně dřevohospodáři, ekology, živnostníky a malými a středními podnikateli. Ti upozorňují na pro stát nevýhodný způsob prodeje dřeva při pni, korupci a politizaci lesní hospodářské politiky, růst oligopolů a likvidaci menších podnikatelů či hrozící privatizaci státních lesů s řadou sociálních, ekologických a ekonomických dopadů (viz například Společná výzva 2010³). O zaměstnancích se v této veřejné diskusi téměř nemluvílo kromě například vztahu mezi délkou tendrů a jistotou zaměstnání. Tento článek je o konkrétním případě zaměstnávání v lesnictví v České republice; chce ale přispět k tomu, aby se více diskutovalo obecněji o důstojnosti práce, platových a pracovních podmínkách v tomto odvětví.

Vítejte v krizi

Systematické vykořisťování a podvod na velkém počtu pracovníků při sázení stromků, pomocných pracích v lese či na těžbě dřeva potvrzují výpovědi lidí, kteří v letech 2009 a 2010 pracovali pro Affumicatu, a.s. anebo s ní propojené firmy, jako je Wood Servis Praha, s.r.o.⁴ Za těmito firmami, které jsou v čase umrtvovány a různě kombinovány, stojí podle právníků Matouše Jíry, Pavla Čižinského a Štěpánky Mikové především pan Jindřich Martinák a David Mrkos. Právě na ně podali zmínění právníci v červenci 2010 trestní oznámení jménem

¹ Vývoj počtu pracovníků viz Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství za jednotlivé roky, <http://www.uhul.cz/zelenazprava/>.

² <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/koncepce-a-strategie/koncepce-mze-k-hospodarske-politice.html>

³ http://www.acmd.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64:spolena-vyzva-vlad-r-a-kompetentnim-institucim-ke-koncepci-hospodarske-politiky-les-r-od-roku-2012-a-situaci-v-lesich-r&catid=35:tiskove-zpravy&Itemid=154

⁴ Další firmou, která byla personálně anebo finančně propojená s těmito firmami je Gurama Property. Ta podle dostupných informací nebyla využita pro zaměstnávání migrantů v lesnictví. V roce 2008 měli zástupci této firmy získat přes milion dolarů a tisíc osm set pasů za vyřízení dokumentů na práci v České republice a nikdy je nevrátit. Pražská policie případ odložila (viz část „Vietnamská anabáze v kostce“ in Křížková, Čaněk 2010). Více o jednotlivých firmách viz jejich přehled v tabulce ve zmíněném článku v Novém prostoru.

bývalých zaměstnanců. Někteří nedostali nic, jiní občasné zálohy anebo mzdu pouze za část odpracovaného období.

Najímaným pracovníkům bylo řečeno, že pracují za úkolovou mzdu, což je vedlo k tvrdé práci od rána do večera. Za období téměř dvou let se jedná o několik set lidí, kteří takto po různě dlouhou dobu pracovali po téměř celé České republice. Podle všeho zeměpisné rozmístění prací kopíruje místa, kde vyhrál veřejné zakázky LESS & FOREST s.r.o. I proto byla většina práce v Čechách a ne na Moravě, kde nemá LESS & FOREST takové postavení. Affumicata a Wood Servis Praha dodávaly dělníky a dělnice na zakázky této velké lesnické firmy. Mezistupněm v řetězci firem měla minimálně v roce 2010 být firma Madera servicio, kde je jednatelem pan David Mrkos. Madera servicio měla mít na jedné straně smlouvy o zakázkách pro LESS & FOREST s.r.o. a na druhé straně smlouvu s Wood Servis Praha, se kterým podepisovali pracovníci dohody o provedení práce.

Jen v roce 2009 měla Affumicata šest set zaměstnanců, což v rozhovoru potvrdil i pan Mrkos. „Jsme jedinou společností, která je schopna zajistit zaměstnání v době krize“, měli se chlubit pan Martinák a Mrkos zájemcům o práci v roce 2009. „Prý díky protekci chytali zakázky i v době krize. Někteří ze zaměstnanců si měli dokonce vydělat i na byty,“ vzpomíná jejich bývalý pracovník pan S.⁵ ze středního Slovenska o tom, co měl o firmě říkat pan Jindřich Martinák.

Nábory pracovníků necílili na jakékoliv zájemce, ale především na nezaměstnané vietnamské pracovníky, kteří přišli o práci v průmyslu na přelomu roku 2008 a 2009⁶. Tito zahraniční pracovníci z Vietnamu a dalších zemí mimo Evropskou unii sice stejně jako ostatní zaměstnanci platili sociální pojištění, po propuštění z továren ale neměli nárok na dávky v nezaměstnanosti. Není navíc známo, že by dostávali odstupné, které by zaměstnavatel jinak platil propuštěným dlouhodobým kmenovým zaměstnancům. Stali se „bezprizornými cizinci“ (Ministerstvo vnitra 2009). U občanů daného národního státu se ztrátě zaměstnání říká nezaměstnanost. U neobčanů je ale, jak napsal francouzský sociolog Abdelmalek Sayad, nepřijatelné, aby byli nezaměstnaní. Proto se stávají „bezprizornými“. Pracovní migrant je v národním státě, kam migroval, definovaný skrze práci. Když ji v době ekonomické krize ztratí, má odejít (Sayad 2006). Většina vietnamských migrantů ale kvůli vysokým dluhům za zprostředkování víza a práce v Česku nevyužila „podanou ruku státu“⁷ - tzv. projekt dobrovolných návratů využilo pouze 283 občanů Vietnamu. Dopad migračních politik v období ekonomické krize, které zahrnuje zvýšení policejních a dalších kontrol, integraci kontrol dotýkajících se různých oblastí života migrantů (Čaněk 2010⁸), nevydávání

⁵ Z důvodu ochrany lidí zaměstnaných Affumicata, a.s. anebo dalšími firmami se zde neuvádějí jejich jména.

⁶ V tuto dobu přijížděli i další lidé z Vietnamu, kteří si začali vyřizovat vízum za účelem podnikání v České republice ještě před začátkem hospodářské krize a po příjezdu si museli hledat výdělečnou aktivitu. V roce 2008 bylo uděleno občanům Vietnamu 27592 dlouhodobých víz, občanům Mongolska 9786 a 2906 občanům Uzbekistánu (Čížinský 2010).

⁷ <http://vikend.ihned.cz/c1-39519460-z-ceska-odeslo-osm-procent-cizincu-bez-prace-podle-peciny-je-program-uspesny>

⁸ <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2230052>

pracovních povolení a státní xenofobii obzvláště vůči vietnamským migrantům⁹, jsou důležité pro vytváření podřadné pozice vietnamských migrantů na trhu práce v Česku. Této zranitelné pozice pan Martinák, Mrkos a jejich spolupracovníci využili. Vyjednávací pozice vietnamských pracovníků vůči Affumicaty byla navíc znatelně těžší než před krizí, kdy si mohli pracovníci snadněji vybírat svého zaměstnavatele.

Různé druhy smluv

Strategie Affumicaty byla taková, že potřebovala mít dlouhodobý a stálý přísun nových pracovníků, kteří by pro ni byli ochotni pracovat i po relativně krátkou dobu. Kromě zaměstnávání vietnamských a dalších zahraničních pracovníků propuštěných na začátku ekonomické krize se organizovaly náborové akce na Slovensku a v Rumunsku. Zatímco v roce 2009 byly mezi zaměstnanci Affumicaty velké počty vietnamských pracovníků a pracovníc, jakož i občané Slovenska, Mongolska, Rumunska, v roce 2010 se nábor Affumicaty, Wood Servisu Praha a PBM Union Jobs (se sídlem v Rumunsku) zaměřil hlavně na pracovníky z Rumunska a Slovenska. Ve velké většině byli pracovníky muži.

Čtyři náborové akce pro stovky vietnamských pracovníků se konaly mezi 13. a 15. březnem 2009 v restauraci Đông Đô na vietnamském tržišti Sapa v Praze 4 a jedna také v Brně. Náborové akce podpořil svou přítomností i zástupce ambasády, který v nich viděl možnost výdělečné práce pro nezaměstnané občany a občanky Vietnamu. Pan Mrkos popisuje v rozhovoru aktivity jejich společnosti kolem zmíněných náborů téměř jako jednání ve státním zájmu: „[Byla to] problematika, která Českou republiku trápila. Nezaměstnaní Vietnamci tu páchali trestnou činností¹⁰.“

Oficiálně bylo zaměstnávání vietnamských pracovníků nazváno rekvalifikačním programem. Podepisovaly se proto smlouvy o vzdělání a nikoli pracovní smlouvy nebo dohody o provedení práce, které se používaly pro občany Evropské unie¹¹. Na webu www.affumicata.cz¹² o tom byla ještě donedávna uvedena následující informace: „V současné době má naše společnost v ČR k dispozici cca 2.500 vietnamských zájemců o přeškolení. Tito zájemci mají platná víza a splňují všechny předpoklady v uvedeném programu.“ Třetí strana zmíněných rekvalifikačních smluv původně obsahovala tabulku, na základě které se mohla vypočítat úkolová mzda; ta ale u smluv pozdějšího data zmizela. Za získání práce se platilo 1500 korun. Tato suma byla vysvětlována zdravotní prohlídkou (která se podle svědků

⁹ „Ministerstvo vnitra České republiky učinilo několik kroků, které byly vnímány jako namířené proti vietnamským přistěhovalcům“ (Čížinský 2010).

¹⁰ Ke zvýšení kriminality nedošlo. Například situaci v Libuši v Praze, kde je zmíněná tržnice Sapa, policie podle článku „[Vietnamce neobsloužím, napsal cukrář](#)“ v Hospodářských novinách ze 4.11.2010 hodnotila takto: „Policie ovšem hlásí, že se kriminalita v Libuši za poslední období nezvýšila a že se situace spíše zklidnila.“

¹¹ Po část roku 2009 dostávali pracovníci ze Slovenska, se kterými dělal autor článku rozhovory, na výběr, jestli dávají přednost pracovní smlouvě anebo dohodě o provedení práce. Později se jim už nejspíše nabízely pouze dohody o provedení práce. Podle svědectví jednoho pracovníka, který na začátku práce dostal pracovní smlouvu, byli on a jeho kolegové pod různými pohrůžkami donuceni vrátit pracovní smlouvy; ty byly pak nahrazeny dohodami o provedení práce.

¹² <http://www.affumicata.cz/>

nekonala), nákupem ochranných pomůcek a zajištěním dokumentace. Za práci v lese byla slíbena mzda v rozmezí deseti až patnáct tisíc korun.

To, že si vietnamští pracovníci nevydělali dost peněz, svádí pan Mrkos na aktivitu samotných dělníků a dělnic. Rozlišuje a rozděluje pracovní sílu podle „etnického“ hlediska následujícím způsobem: „Vietnamci v lese nechtějí dělat, nepracují a jsou líní. Vietnamci jsou pro práci v lese nepoužitelní.“ Ze srovnání dalších „skupin“ - „Rumunů“ a „Slováků“ - podle něho vyhrávají pracovníci z Rumunska. Na sezónu 2011 prý hodlají s panem Martinákem spolupracovat s rumunským Ministerstvem práce a sociálních věcí a shánět zaměstnance na práci v lese v této zemi: „V tomhle projektu nyní pokračujeme s rumunskou komunitou. Slováky v roce 2009 na podzim jsme hledali pomocí novinových inzerátů. Z těch lidí, co přijelo, bylo dvacet použitelných. Zbytek byli bezdomovci a alkoholici.“ Nezdá se však, že by v tomto rozhovoru vychvalovaná „rumunská komunita“ hodnotila svoji situaci tak jako pan Mrkos. O zkušenostech rumunských pracovníků v lesích v Česku, jejichž nábor v Rumunsku řídila firma PBM Union Jobs z Tirgu Mures, vyšlo v rumunském tisku několik kritických článků a podnikání Marty Pavelové se v Rumunsku prošetřuje. Na youtube.com vznikl o PBM Union Jobs zvláštní kanál. Jedno z videí, které zde umístili podvedení dělníci, se nazývá „Rumunští otroci v Česku sázeli stromky“¹³.

„Není síla, málo papat,“ říkal jeden vietnamský dělník na pracovišti v severních Čechách svému koordinátorovi. Jejich produktivitu ovlivňovalo nejen to, jestli dostávali dost jídla, ale také koordinace a zaučení pracovníků, které byly nedostatečné. Původní sliby o mzdách a zálohách se nedodržovaly. Na některých místech pak mělo docházet ke zpomalování či k pozastavování práce. Tyto formy protestu byly časté například v Krkonoších v létě a na podzim 2010. Pan Martinák pak musel osobně přijíždět, aby dělníky přesvědčil, ať pokračují v práci. Anebo je přesvědčovala paní Marta Pavelová. Ta si navíc dovezla i dva „bodyguardy“, kteří pomáhali s disciplinací pracovníků z Rumunska.

K hrozbě úplného zastavení prací kvůli nezaplaceným mzdám ze strany všech zaměstnanců v roce 2010 v Krkonoších došlo dvakrát. Při druhé takové pohružce vyslali pracovníci své zástupce, tři ze Slovenska a dva z Rumunska, autem do kanceláře pana Martináka a Mrkose v Říčanech u Prahy. Byl už podzim a práce na prožezávkách pro evropský projekt „Stabilizace významných lesních ekosystémů“¹⁴ v Krnapu měly pro tento rok brzy končit. Při vyjednávání ale neuspěli. Pan Martinák jim sdělil, že má za rohem v Polsku připravené dělníky, kteří je mohou okamžitě nahradit. Pracovníkům tvrdil, že zákon je na jeho straně: když není hotová práce, tak nic nemusí zaplatit. Nejdříve je třeba práci dodělat, pak se prý zaplatí. Většina ze skupiny pracovníků z východního Slovenska, se kterými mluvil autor článku a která pracovala pro Wood Servis Praha až pět měsíců, nakonec nedostala zaplacenou kromě prvních dvou měsíců práce. Dohoda o provedení práce dávala pracovníkům méně práv, než by měli u pracovní smlouvy. Přitom se tyto dohody používaly v rozporu se zákonem:

¹³ <http://www.youtube.com/user/pbmunionjobs>

¹⁴ <http://www.krnap.cz/stabilizace-vyznamnych-lesnich-ekosystemu-krnap/>

maximální možný počet 150 odpracovaných hodin býval při deseti anebo i vícehodinové pracovní době rychle překračován. Affumicata a Wood Servis Praha se také kvůli používání smluv o „rekvalifikaci“ a dohod o provedení práce vyhnula placení zdravotního a sociálního pojištění.

Zkušenost z vyjednávání o zaplacení mezd sdělovali i další pracovníci. Dva bývalí zaměstnanci Affumicaty ze západního Slovenska si na podzim 2009 také přijeli do Říčan pro výplatu, která jim už byla delší dobu dlužná. Situaci popsali takto: „Mrkos chodil okolo stolu, ale byl klidný. Martinák byl vysmátý a řekl, že nám nic nedá, že nemá u sebe peníze. Já jsem byl vyplašený, že nemám ani peníze, ani na benzín.“ Pak začalo vyhrožování ze strany pana Martináka: „Kurva, kluci, neserte mě. Zavolám na vás mafii s páčkami.“ Vystrašení raději odjeli. Bylo jim řečeno, že se peníze pošlou poštou. To už ale tušili, že nic nedostanou.

Soukromé problémy?

Affumicata a Wood Servis Praha byly schopné získávat stále nové a nové pracovníky. Jak je to možné? Jeden z bývalých zaměstnanců Affumicaty ze západního Slovenska si to vysvětloval takto: „Brali lidi jednoduššího ražení, kteří si nestěžují. Byli to lidi, co přišli s igelitkou, volali z automatu. Jsou to zoufalci, co se nemají za co vrátit. Na Slovensku velmi stoupla nezaměstnanost a patnáct tisíc korun anebo víc s odměnami, co měli dostávat, sice nebylo hodně, ale ti lidé byli zoufalí.“ Tento pohled má daleko k čisté individualizaci odpovědnosti u chudých a nezaměstnaných obyvatel východního Slovenska za svou situaci na trhu práce, na kterém se vytváří málo pracovních míst a obzvláště těch „kvalitních“. Na druhé straně odkazuje na nedostatečnou vzdělanost a gramotnost pracovníků, kteří se nechají napálit a poté nemají dost vědomostí o tom, jak by si mohli stěžovat. Neměli si tedy tito lidé lépe zjistit dopředu, jaké jsou podmínky práce a o jakou firmu se jedná, než pro ni začali pracovat? To naznačuje i stereotypní závěr prvního článku o činnosti Affumicaty¹⁵ ve slovenském tisku, který vyšel v září 2010 v Pravdě. Píše se zde: „Zájemci o práci v zahraničí by si [...] měli agentury, které jim práci zařizují, prověřovat“. Lidé, kteří se ozývali na její inzeráty, se samozřejmě ptali na podmínky práce v lese. Kancelář firmy v centru Prahy, kde sídlila do léta 2009, na ně působila solidně a vzhledem k tomu, že firma „dělá pro státní lesy“, neočekávali žádný podvod. Navíc nebylo kde zjišťovat bližší informace. Na internetu se kromě oficiálního webu, inzerátů a výpisu z obchodního rejstříku žádné další nevyskytovaly. Práce pro Affumicatu a Wood Servis Praha ale nebyla pro řadu jejich pracovníků jedinou zkušeností s nevyplácením mezd a nedůstojnými pracovními podmínkami. Přínosnější pro analýzu situace těchto pracovníků tak může být pohled na situaci na sekundárním trhu práce než upozorňovat na to, co mohli tito lidé sami udělat lépe.

V tuto chvíli ale jde o potrestání konkrétních viníků a získání alespoň části ušlých mezd bývalých zaměstnanců Affumicaty a Wood Servis Praha. O to usilují už zmínění právníci,

¹⁵ http://spravy.pravda.sk/namiesto-so-slusnym-zarobkom-sa-vratili-s-prazdnymi-rukami-pql-sk_domace.asp?c=A100927_080411_sk_domace_p29

Matouš Jíra, Štěpánka Miková a Pavel Čížinský, jakož i nevládní organizace La Strada a Multikulturní centrum Praha. Vzhledem k vyhrožování a nátlaku za účelem vykořisťování podle nich mělo též dojít k obchodování s lidmi podle paragrafu 168 trestního zákoníku. U tohoto odstavce se ale naráží na problém jeho úzké interpretace. Ministerstvo vnitra anebo Útvar pro odhalování organizovaného zločinu má činit z obchodování s lidmi exkluzivní klub pro pouze pár lidí ročně, což ale neodpovídá realitě množství lidí, kteří se do takovéto situace v České republice dostávají. Spory se vedou především o interpretaci obchodování s lidmi za účelem jiných forem vykořisťování a nucené práce, kde zatím v České republice neexistuje judikatura. Od roku 2004, kdy je toto jednání možné stíhat, nebyl za tento skutek nikdo pravomocně odsouzen. Na problém toho, že lidé na práva určená obchodovaným osobám nemohou v praxi dosáhnout, poukazuje studie La Strady „Příliš úzká brána k lidským právům“ (Kutálková 2010). Na druhé straně se někteří zástupci státní správy domnívají, že se nevládní organizace snaží interpretaci obchodování s lidmi natahovat. Na obecnější rovině upozorňují uvedení právníci a zástupci nevládních organizací na rozpor mezi na jedné straně dobře zdokumentovanými případy, jako je tento, a absencí aktivnějšího přístupu státních orgánů na jejich vyšetření. Nejde ale jen o „aktivní přístup“, ale i jeho podobu a konkrétní dopady. Samotné upozorňování na vykořisťování zahraničních pracovníků může za určitých okolností ve svém důsledku ohrozit postavení migrantů a obrátit se proti nim, přestože to bylo na začátku myšleno „dobře“ (Melton, DeBonis, Krasilovsky 2007: 10). Policie na případu pracuje od září 2009 a zatím je pro ni ve fázi prověřování. Do ledna 2011 vyslechla jednoho poškozeného.

Strukturální problém v lesnictví

Firma Affumicata a Wood Servis Praha (respektive Madera servicio) byly v roce 2009 a 2010 subdodavateli firmy LESS & FOREST s.r.o. Zatímco LESS & FOREST je společnost, která měla v roce 2009 čtyřmiliardový obrát a je jednou z hlavních společností v lesnictví, Affumicata je značně nestabilní firma bez předchozí zkušenosti v oblasti lesnictví. Z důvodu řady pohledávek může každým dnem vyhlásit bankrot. Celkový obraz o vztazích mezi firmou LESS & FOREST a Affumicata či případně Wood Servis Praha a Madera servicio chybí. Informace od bývalých zaměstnanců, důkazy o dlouhodobé spolupráci na řadě míst v České republice, jakož i ceny prací ale podávají určitý obraz o strukturálních problémech zaměstnávání v lesnictví na tomto konkrétním příkladu.

Dnes už bývalý pracovník firmy LESS & FOREST s.r.o., který si nepřál být jmenován, popisuje práci outsoursovanou Affumicatě takto: „Ti chlapi, kteří pro ně pracovali, pokud jsem se s nimi měl možnost bavit, dostávali 200 korun na týden a žádné další peníze. Chudáci jedli, pokud na ně měli, jenom rohlíky.“ V jeho lesní správě mělo dojít právě na začátku roku 2009 ve srovnání s předchozím rokem ke čtyřicetiprocentnímu snížení toho, co se původně platilo koncovým pracovníkům. V rámci vyhraného tendru od Lesů ČR prý nedošlo k poklesu cen. Stalo se to, že přibližně tolik peněz, kolik dostávala v roce 2009 Affumicata, původně dostávali lidé, kteří práci dělali přímo.

Stejný bývalý zaměstnanec LESS & FOREST s.r.o. tvrdil, že například u ruční jamkové sadby stromků do nepřipravené půdy dostal na jeho lesní správě LESS od Lesů ČR přibližně 5,50 Kč za jeden vysazený strom a Affumicata přibližně 2,50 Kč. To znamená, že pokud by samotní zaměstnanci dostali například 1,60 Kč (podle něho měli dostávat i méně), nedostávali by ani minimální mzdu. Podle výkonové normy v lesním hospodářství Lesů ČR by se ve středně těžké půdě za osmihodinovou pracovní dobu mělo vysázet 30 sazenic za 0,39 normohodin. Za den by to bylo přibližně 200 sazenic, což by měsíčně činilo 6825 Kč na jednoho zaměstnance. Zmíněné normy sice nejsou závazné, na druhé straně se nedá předpokládat, že by dnes lidé byli fyzicky zdatnější než v době, kdy se tyto normy počítaly. Pracovník LESS & FOREST s.r.o., který byl kontaktován autorem článku, se odmítl vyjádřit k obchodním vztahům s firmou Affumicata. Podle pana Mrkose měly být průměrné ceny, které firma dostávala od LESS & FOREST s.r.o. vyšší: 3,20 Kč za vysazený stromek měla dostat Affumicata a až 2,50 Kč zaměstnanci. V ceníku výkonů Affumicaty pro pěstební činnosti pro rok 2009, kterou dostali někteří její zaměstnanci, se opravdu objevuje cena 2,25 - 2,50 Kč za vysazený stromek do nepřipravené půdy. Pokud by lidé dostali zapláceno za veškerou svoji práci, plat by byl vyšší než minimální mzda. Podle pana Mrkose někteří lidé vysázeli jen padesát stromků za den. To by podle něho znamenalo, že by si vydělali maximálně na ubytování a dvacet korun navíc. Na pracovním výkonu u některých zaměstnanců se mohl podepsat už zmíněný hlad, nedostatečné zaučení a nejasná perspektiva příjmů za odvedenou práci. Takovéto počítání však do určité míry postrádá u firmy Affumicata smysl, protože ta neplatila nejen svým těžce pracujícím zaměstnancům, ale ani ubytovatelům, či dodavatelům jídla.

Závěr

Heslo „Přestaňme konečně být novodobými otroky!¹⁶“, které zaznělo na demonstraci v květnu 2010 proti tendrům vypisovaným Lesy ČR před Ministerstvem zemědělství, mělo upozornit na vykořisťování drobných živnostníků v lesnictví. Nejedná se ale pouze o situaci malých živnostníků, nýbrž i dalších pracovníků v lesnictví. Když je jediným kritériem v tendrech cena a zároveň nejsou například stanoveny limity pro procento subdodávek, cena práce je tlačena velmi nízko. Státní podnik Lesy ČR a další správci lesů sice možná nejsou právně odpovědní za mzdy a pracovní podmínky pracovníků u subdodavatelů, je ale možné říci, že vytvářejí spolu s velkými firmami v lesnictví podmínky pro vznik a přetrvávání pracovního vykořisťování. Při některých cenách, které jsou v tendrech vysoutěženy, totiž ani není vždy možné dodržet, aby zaměstnanci pracovali legálně a důstojně, ať už se jedná o občany či neobčany České republiky.

¹⁶ http://www.lesolide.cz/index.php?option=com_content&view=article&catid=35:monitoring-tisku&id=65:veejna-demonstrace-proti-tunelovani-statnich-les-&Itemid=41

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Článek byl podpořen v rámci projektu Regularizace jako jeden z nástrojů v boji proti nelegální migraci, který je financovaný z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Literatura:

Čaněk, M. (2010). „Kontrola dodržování pracovních práv migrantů a migrantek je v konfliktu s kontrolou jejich pobytového statusu“, migraceonline.cz. Dostupné na: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2230052>.

Čižinský, P. (2010). „Popis případu stromkaři“. Nepublikovaný text.

Kutálková, P. (2010). Příliš úzká brána k lidským právům, proces identifikace obchodovaných osob v České republice. Praha: La Strada Česká republika. Dostupné na: <http://www.strada.cz/attachments/d/df2bdf2fda96c6ad80fed7879571057d.pdf>.

Melton, M., DeBonis, M. a E. Krasilovsky (2007). „Maltreatment and Injustice: An Overview of the Plight of Latino Forest Workers in the Southeast“, výzkumná zpráva Forest Guild. Dostupné na: http://www.forestguild.org/publications/research/2007/Latino_Forest_Workers.pdf.

Křížková, M. a M. Čaněk (2010). „Obchodníci mezi stromy“, Nový prostor, č. 367. Dostupné na: <http://novyprostor.cz/pdf/367.pdf>.

Ministerstvo vnitra ČR (2009). Zajištění bezpečnostní situace České republiky v souvislosti s propouštěním zahraničních pracovníků v důsledku hospodářské krize, schváleno usnesením vlády č. 171 ze dne 9. února 2009.

Sayad, A. (2006). *L'immigration ou les paradoxes de l'altérité. 1. L'illusion du provisoire*. Raisons d'agir: Paříž.

Společná výzva vládě ČR a kompetentním institucím ke koncepci hospodářské politiky Lesů ČR od roku 2012 a situaci v Lesích ČR, Asociace českých a moravských dřevozpracovatelů, Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, Hnutí DUHA – Přátelé Země ČR, Sdružení živnostníků v lesním hospodářství, Brno, Pelhřimov, Praha a Ostrava, 22. 12. 2010. Dostupné na: <http://www.acmd.cz/>.

Youtube.com (2010). „Romanii sclavi in cehia la plantat puieti“. Dostupné na: <http://www.youtube.com/user/pbmunionjobs>.